

La Fúmiga: «Pocs cops diem als amics com els estimem i fer-ho és una salvació»

Entrevistem la banda d'Alzira sobre el nou disc, 'Fotosíntesi'

La Fúmiga | Michal Novak

El grup de la Ribera Alta **La Fúmiga** presenta el segon disc, *Fotosíntesi* (Halley Records, 2021), una descàrrega festiva i enèrgica que apunta a una sonoritat particular, hereva de les bandes valencianes de vent i percussió. Gràcies a la popularitat assolida amb *Espremedors* (Halley Supernova, 2019), la formació fa ara una aposta decidida per viure la vida en plenitud i en positiu, tot fent confessions d'amor i reivindicant l'estima entre iguals. Després de la seva estada a Formentera, parlem amb un dels dos cantants, Àrtur Martínez, que juntament amb Jose Beteta lidera un projecte cridat a esdevenir un èxit.

Acabeu de publicar aquest segon llarga durada sense parar de girar.

Sí, no hem parat de rodar, tot i que normalment els grups paren i fan el procés amb molta més calma. Amb **La Fúmiga** hem de compaginar els nostres treballs personals amb una gira de molts concerts i amb la producció del disc.

Si no teniu temps per trobar-vos, com us ho feu per fer les cançons?

De primeres, fem sessions a l'estudi i ens emportem a casa la idea grossa amb una base.

Després, jo m'encarregue de les lletres, Jose Beteta de la part instrumental i Mark Dasousa de donar-hi el toc i la producció que volem. I, a poc a poc, graven el baixista, el bateria, els vents i deixem les nostres veus per al final. I tot açò es compagina buscant temps, llevant-lo d'estar amb els amics, parelles i famílies. Però no hi ha més opció, no volíem parar i desaparèixer perquè les cançons ens brollen i, per tant, hem seguit fent-ne. De fet, no paràrem tampoc en el moment fort de la pandèmia, i fins i tot traguérem un EP amb tres capítols.

El nou disc és una barreja d'estils que van del reggaeton a l'indie, la disco i el pop més comercial, entre altres. Com ha anat?

Estem molt contents del primer disc, *Espremedors*, que també va ser resultat d'una barreja d'estils molt gran. La idea era que el segon fóra un treball continuista perquè volíem seguir provant-nos en estils distints i no quedar-nos amb una fórmula que sabem que funciona. Si no, faríem trenta-cinc mil cançons com "Mediterrània" -amb **El Diluvi** i **VaDeBo**- i a ballar. Al final, fem músiques que facin alçar de la cadira.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=AQcRLOhO3Ng>

Heu escrit cançons en positiu que vindiquen l'alegria de viure en plenitud, com ara "Ja no fa mal", "Comèdia dramàtica", "Addictes a viure", "Mami" o "Segona conjugació", entre d'altres. Què preteneu explicar amb el disc?

Volem mantenir eixa actitud amb la millor de les cares perquè moltes vegades la vida ja és prou dura. La música ens ajuda a dir les coses, a entendre les frustracions o els fracassos, i a seguir endavant. Precisament, la cançó "Ja no fa mal" parla del fracàs d'una relació que, quan s'acaba i es destrossa, passa el temps i t'adones que has après molt amb eixa persona, que t'ha canviat i has aconseguit créixer. És normal que tingues dubtes al cap, com cantem a la lletra de "Comèdia dramàtica". També "Addictes a viure" va de la necessitat de compartir la vida amb els teus. I "Mami" reclama gaudir de la vida al costat de la família, tot i que adverteix que cal adonar-nos de les errades que cometem. Al final, la nostra música explica que no som perfectes però que sempre hi ha un costat positiu i que, si busquem molt fort podem, fins i tot, ballar-ho.

EL SACRIFICI DE LES MARES

Crida l'atenció el reggaeton lent "Mami", una confessió d'amor cap a les mares. Han patit molt per fills com vosaltres, i sovint no se'ls agraeix prou?

Així és, ens vam adonar que tots teníem la sort de tenir les mares. Començàrem a parlar-ne i les similituds eren enormes. Les nostres mares sempre han estat pendents dels seus fills, i nosaltres hem tingut l'actitud típica dels adolescents, de dir 'que pesada que ets' i tot el que se'n deriva. Hem traslladat aquesta idea a la cançó i hem utilitzat un reggaeton per demostrar que els estils no van relacionats amb res, i n'hem fet un per dir què significa el paper de la mare. I com que en aquesta escena s'utilitza molt la paraula 'mami' per sexualitzar la dona, ens ha agradat pegar-li la volta. Així que "Mami" és un homenatge, una manera d'agrair a les mares tot el que moltes vegades no hem sabut dir perquè hem estat uns adolescents i postadolescents a qui ens ha costat expressar la nostra estima. Però mai és tard per dir 'si un dia no hi ets, voldria que saberes que més no et puc estimar'.

Segurament les generacions d'artistes anteriors encara ho feien menys....

I tant! Les coses estan canviant. I això, segurament, ve del feminisme perquè ens ha ensenyat a expressar els nostres sentiments, una manera de fer que ens ha costat sempre, sobretot als xics. Hem de trencar amb aquesta idea, i nosaltres com a grup treballem molt per aconseguir-ho. Poques vegades diem als amics com els estimem i fer-ho és una salvació, una manera de traure's un pes de damunt. Ens passa a tothom però no sabem dir-ho. Comencem, doncs, a treballar per expressar les nostres emocions.

La Fúmiga Foto: Michal Novak

La cançó "Llavors" també és una declaració d'amor en tota regla.

Sí, és la declaració d'amor més important que podem fer. Pretenem que incloga tot allò que representa el País Valencià per a nosaltres, com la cultura de banda. Per això acaba amb una obertura simfònica que va creixent a la manera d'una banda sonora, interpretada per una banda valenciana. El tema "Llavors" emociona i es clava endins, l'hem ensenyat a una desena de persones i moltes han plorat. La nostra intenció és que també siga una cançó vertebradora del País Valencià a través de les col·laboracions, que hi aparega la parla del nord amb el present d'infinítiu acabat en ?o' i també la part castellanoparlant, perquè quan tots ens entenem és quan estimem el territori.

CULTURA DE BANDA

Sonen dues trompetes, dos trombons, un bombardí, un baríton, un 'ewi', el baix elèctric, percussions, un bateria i els dos vocalistes. Ja no teniu dolçaina ni saxo alt. Què vos aporta la sonoritat de banda?

Volem mantenir l'essència del carrer al País Valencià, que és d'on venim i on vam nèixer. Es tracta d'adaptar eixa sonoritat a produccions que puguin sonar també a la ràdio, perquè siguen assumibles per a les oïdes que estan acostumades a música més comercial. I hem trobat la manera: ja no gastem la secció de vents com abans sinó que ara tenen un altre paper. Per exemple, el que en la música indie sovint es fa amb teclats ho hem tocat amb els vents, tractats específicament perquè sonin a música festiva i molt festivalera, que és la que volem fer. La nostra música és concebuda per a viure-la en directe. Ens encanta que la gent la rebente en les seues cases, però, sí o sí, la manera de fer-la és imaginant-la a l'escenari compartida amb la gent, no sabem fer-la de cap altra manera. Les cançons són per compartir entre nosaltres i el públic, i això només es genera als concerts.

Heu fet un treball fort d'arranjaments i de producció per a dotze músics. Com ho defensareu a un escenari?

Serà difícil traslladar-ho al directe, però, com tot en aquesta vida, es resol amb molt de treball i sacrifici, i també amb un equip tècnic que ens fa sonar com volem. Trobar una sonoritat així no és senzill però ho hem assolit.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=ej8rgVavTBs>

En les primeres cançons pròpies vau lluitar per assolir un equilibri entre la sonoritat de banda de Bateta i la producció més electrònica de Dasousa. Com ha anat la negociació per al nou disc?

El nou disc l'hem treballat d'una altra manera. Aquell era un procés de transició, i ara anem directament a buscar les referències i a com volem sonar. Com que ens agrada tant l'indie-pop com la música festiva, hem arribat a trobar una simbiosi entre la importància dels instruments de vent i eixes lletres potents amb un missatge molt clar, de viure com vullgues fer-ho. De resultes de tot això, les últimes produccions, "Havia de passar" o "Ja no fa mal", ja s'han punxat a les radiofórmules catalanes, sobretot perquè, per desgràcia, a les valencianes no sabem perquè però no hi ha manera de sonar.

No esteu entrant a les radiofórmules valencianes i sí a les catalanes. Quina ha estat la vostra estratègia?

Hem anat veient com funciona la indústria musical a mesura que ens hem anat fent grans. I ens hem adonat de l'aposta decidida de Catalunya per l'escena musical i per un mercat en el qual la música en llengua pròpia és ben present a les cadenes *mainstream*. La nostra música sona a Els 40 Principals, a Europa FM, a Ràdio Flaixbac, a Rac105 i a la majoria de ràdios locals. De fet som un dels grups més punxats. Per això ens sorprèn molt que al País Valencià hi hagi grups com **Zoo**, **Smoking Souls**, **JazzWoman**, **Pupil·les** o nosaltres que no apareguem en cap ràdio que no siga l'emissora pública valenciana. Això ens fa reflexionar sobre dues coses, d'una banda la necessitat de tenir una ràdio pública valenciana, per més que a molts no els agrada, i de l'altra, quina hauria de ser la manera de tractar la música feta al nostre territori.

Per què creieu que no sona habitualment la música en valencià?

No ho entenem. Si és per la llengua, no se sosté de cap manera perquè som un grup que al concert de Vivers de València, junt a **Oques Grasses**, vam arribar a exhaurir totes les entrades en quaranta minuts, mentre que artistes del panorama estatal, molt més grans que nosaltres, no ho assoleixen. No ens poden dir que la nostra música no s'escolta o que no té mercat, perquè no és cert. Crec que les cadenes privades no volen posar música en valencià de manera deliberada. Ho denunciem per intentar canviar les coses, no pel nostre cas en concret. Hi ha molts artistes que comencen nous projectes i les ràdios són necessàries per fer-los sonar i fer transversals les cançons que es generen, si no, mai podrem crear un sector musical tan fort com el que hi ha a Catalunya, aquesta és la gran diferència.

Encara és vigent l'autoodi?

No és tan palpable com abans, però eixe autoodi més absolut encara resta. A més, després de tants anys de governs que quasi no havien permès que la música en la nostra llengua sonara en les places, és evident que queda un solatge del qual costarà desfer-se, caldran encara molts anys per trencar aquest paradigma. No sabem què més cal fer, perquè ja no es poden aportar més proves. Tenim la sort que omplim a tot arreu del País Valencià, s'han venut entrades del nord al sud, des de Vilafranca, un poble dels Ports molt allunyat de la primera carretera amb dos carrils, fins a Elx. Per què no pot sonar la nostra música en les ràdios? És fa difícil d'entendre, supose que fa falta una major valentia política com a Catalunya, però no es tracta d'enveja, el que volem és que les coses es facen bé.

Sou un grup festiu però el darrer any s'han cancel·lat moltes festes a causa de la pandèmia. Com vos ha afectat?

Supose que igual que a molts, però hem estat uns afortunats perquè som dels que més concerts hem fet i perquè hem tingut el suport del públic. I, en aquestes dates, en què les gires s'han fet amb comptagotes, pareix que els que teníem aquest suport hem acabat tocant molt. Hem fet concerts amb entrada, per evitar la normativa de les places obertes a tothom i evitar els contagis,

i la gent ens ha vingut a veure. Hem tingut la sort de vendre entrades a tots els llocs on hem actuat, com València, Alzira, Oliva o Xàtiva. La pandèmia ens ha afectat, òbviament, perquè els bolos no han estat de l'envergadura d'abans, però al final de la temporada ens plantarem en una cinquantena de concerts. I això haurà estat com un miracle.

Al concert de la Telecogresca, al Fòrum de Barcelona, també vau exhaurir entrades.

Imagineu-vos anar a Barcelona i vendre totes les entrades. Encara no ens en fem a la idea. Es va notar que el públic venia a vore'ns perquè va ser un bolo amb una energia molt gran, va ser un gaudi.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=20Gfy5KuO5s>

Per cert, el públic tenia moltes ganes de ballar i era difícil evitar-ho. Des de l'escenari deu haver estat complicat, oi?

Era el moment de complir el que ens demanaven, i si l'única manera de trobar-nos amb el públic era amb tothom assegut, també havíem de gaudir-ne, perquè som capaços de fer-ho. Tots els concerts tenen una energia distinta i al final són molt bonics. Penseu que és difícil rebre el retorn de com es mou la gent, de les boques i les cares, amb la mascareta, allà asseguts, però al final sempre arriba la força. Podríem deixar el micro al públic i que ens feren el concert sencer. I això arriba, sabem que hi són i quan eixim a l'escenari és molt emocionant, perquè senc com brama la gent i fins i tots ens costa continuar...

Com ho feieu per aclarir-vos amb les normes de seguretat?

Preguntàvem quines eren les de cada lloc i poques vegades vam haver de recordar-les al públic. I això diu molt de la gent que consumeix cultura. En directe, **La Fúmiga** fem un primer passi, que comença fort, i quan arribem a la pausa penso en advertir que no s'abaixen la mascareta i mantinguen el cul al seient, però normalment he de canviar el discurs i l'únic que dic és gràcies perquè no fa falta recordar-ho. El públic és respectuós i demostra que estem en un espai més segur. Hem llançat la mateixa idea arreu on hem anat, tot i que és difícil perquè arriba el clímax d'una cançó i la gent s'alça, però de seguida torna a seure. La veritat és que veig molts altres espais molt menys segurs, que no són de cultura i que no han estat tan maltractats. Així que, des d'ací, vull donar les gràcies al públic per ser exemplar en tots els llocs on hem actuat.

Ara que parles del tractament que ha rebut la cultura, molts trebal·leu en música. Com ho heu passat en el pla individual, com vos ha afectat?

Ha estat com una muntanya russa, perquè pensàvem que no seria tan llarg, i quan vam entendre que la cosa s'allargaria vam decidir canviar el xip per no caure en la frustració. Decidírem no parar i seguir fent música quan no hi havia cap ingrés, tot i que el grup estava en fallida absoluta. Vam fer com els artistes quan comencen, ficar la pasta de les nostres butxaques per a produir un EP inèdit i llançar tres videoclips. Ho vam fer per mantenir-nos vius, per la gent que ens ho demanava, però, sobretot, per nosaltres. Perquè fer música nova, rebre eixe retorn i vore com la gent es feia seues les nostres cançons ens va donar l'energia que necessitàvem. Com sempre, les cançons ens salven i quan hi ha concerts ens fan molt més feliços. La música ens ha salvat durant tota aquesta pandèmia.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=3wZZAy3AuL8>

MOLT D'ALZIRA

Ara heu entrat de ple al mercat de la música en català i teniu concerts arreu del país, però com va començar la història?

Som d'Alzira, molt d'Alzira, i vam sentir la necessitat d'oferir un esdeveniment alternatiu a la programació del poble. Vam creure en la nostra força per organitzar festes autogestionades i presentar la nostra carta. Vam llogar una discoteca i presentàvem el que tocàvem al carrer, però des de dalt d'un escenari. L'espurna va ser el concert de l'any 2015 a Alzira, compartint cartell amb **Txarango** i **La Gossa Sorda**. Nosaltres vam tancar el festival a les quatre i mitja de la matinada i ens vam adonar que les set o huit mil persones que hi havia es quedaren per vore'ns. En aquell moment vam creure que el projecte d'escenari tenia sentit i començàrem a treballar en eixa línia, ja que fins llavors no sabíem realment cap on anàvem.

De fet, vau començar versionant èxits de la música en valencià i heu acabat fent cançons pròpies, actuant a escenaris grans i d'arreu del país. Vist amb perspectiva, quina sensació teniu?

Tenim la sensació que el grup no ha deixat de créixer de manera exponencial i això ens il·lusiona. Sense buscar-ho, ens hem convertit en un grup supertransversal i transgeneracional que agrada a la gent major i també encanta als xicotets de la casa. Les nostres cançons s'utilitzen en les escoles i fem servir la nostra llengua, que és un dels principis que sempre hem tingut més que clars. Tot plegat fa que tingam una força que ens diferencia de la resta, perquè no som un grup de nínxol ni dirigit cap a res en concret, sinó que intentem ser molt oberts. Hi haurà gent a qui no agradarà la nostra música, però tenim la sort de rebre estima de moltes generacions d'arreu, fins i tot de la resta de l'Estat espanyol. La segona ciutat on més ens escolten és Madrid i la primera Barcelona, per tant, esta és una mostra més que no hi ha cap impediment sinó que cada vegada la gent té la ment més oberta i és capaç d'escoltar la música que li agrada, siga en la llengua que siga.